

Naša agrarna reforma

V vseh pokrajinah naše države, ki so nekdanje pripadale avstroogrski monarhiji ter Turčiji, je vprašanje agrarne reforme še danes aktualno. Tudi v Sloveniji je bilo to vprašanje pereče leta in leta, saj se dolgo časa ni premaknilo nikamor. Leta 1931 pa smo dobili zakon o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih, ki je stopil v veljavo 19. junija. Sicer je imel naziv »o likvidaciji agrarne reforme«, toda pokazalo se je, da smo se uračunali. Zopet so bile potrebne izpremembe, ki naj likvidirajo agrarno reformo, čeprav je zakon bil spremenjen že 5. decembra istega leta. Po tem zakonu iz leta 1931 se razlase samo ona posestva, katerih gozdna posest v naši banovini znaša nad 1000 ha. V poštev so prihajala torej vsa veleposestva, ne samo posestva domaćinov ali samo inozemcev. Ta zakon pa je izključeval iz agrarne reforme cerkveno posest na podlagi čl. 10., odst. 7. Po novem zakonu pa se razlase tudi cerkvena posestva nad 1000 ha. Nadalje je zakon iz l. 1931 določal, v katerih okrajih v državi se razlase veleposestva in kolikšna je meja veleposestva. Sedaj pa je ta določba omejena v toliko, da lahko ministar za gozdove in rudnike razlasi samo do 25 odstotkov. To pomeni praktično, da se bodo razen cerkvenih veleposestev, ki se nad 1000 ha morajo razlasi, druga gozdna in sploh veleposestva razlasi la fakultativno, kar je v primeri s prejšnjim zakonom odločno poslabšanje.

Seveda s tem novim predpisom ni jasno, kaj je z dosedaj razlaščenimi posesti. Po našem mnenju se nove odredbe nanašajo tudi na posestva, ki spadajo pod zakon iz leta 1931. To bi pa pomenilo, kot smo že omenili, znatno poslabšanje. Na ta način bi veleposestniki tudi pri nas lahko dobili nazaj svoje pravice in bi se jim odvzelo samo do 25 odstotkov gozdnih posestev, ki na posameznem posestvu prekašajo 1000 kat. oralo.

Na vsak način bi to pomenilo, da so veleposestniki dosegli veliko s tem členom in da se jim ni treba bati, ker ni gotovo niti to, da izgube 25 odstotkov, mogoče se jim bo posrečilo, da se jim vzame samo manjši odstotek. To je vsekakor dvojna mera, katere ne bi smel poznati noben zakon. Na eni strani se morajo razlasi cerkvena posestva nad 1000 ha, pri drugih veleposestvih pa to ne velja, ker lahko izgube samo nekaj svojih gozdov.

Nekje smo slišali, da veljajo ta določila samo za nekatere kraje v državi. Novi zakonski predlog, ki ga je sprejela skupščina, pa jasno pravi, da je v vsej državi razlasiitev do 25 odstotkov obvezna.

Pri izvedbi zakona iz leta 1931 je prišlo v poštev v Sloveniji nekaj nad 40.000 ha gozdnih veleposestev in sicer pri 13 posestnikih. Za upravo teh gozdov je bila imenovana tudi posebna komisija, ki je dala povod za velike razprave v skupščini in v listih. Naloga komisije je bila, da upravlja začetno posestva, ki so bila po zakonu iz leta 1931 razlašena, nadalje pa da predlaga, katere parcele se imajo razlasiiti, katere naj pa ostanejo lastnikom. Zato ni mogoče razumeti, da je ta začasna uprava mogla predlagati, naj se vzame samo del gozdov, ki spadajo pod zakon o agrarni reformi, torej znatno manj kot določa zakon, ki pravi: vse nad 1000 ha razen v izjemnih slučajih, kjer gre za gozdno industrijo itd. Za vse te predloge je omogočeno po novem zakonu, da se uresniči ravno na podlagi dejstva, da določa novi zakon fakultativni odkup.

Novi zakon ne vsebuje novih določil o tem, kateri inozemski posestniki so izvzeti zaradi raznih pogodb, ki jih imamo z nekaterimi državami. Doselej so prišli v poštev le madjarski in italijanski posestniki, pa še ti slednji so morali pristati na razlasiitev.

Zato pri nas v Sloveniji ne razumemo, zakaj naj se inozemskim državljanom ne vzamejo njih veleposestva. Ni nobenih razlogov za to. Pač pa govore za razlasiitev predvsem socialni razlogi in pa še eno, na kar ne smemo pozabiti. Velik del teh posestev se nahaja ob meji in so lepo arondirani in je v eminentnem interesu državne uprave, da preidejo ta posestva v last naših državljanov oziroma skupin. Torej nacionalni in državni interes zahteva razlasiitev teh veleposestev. Tudi ne pomaga tu nobeno dejstvo, da so razni gg. naklonjeni našim institucijam, da so člani raznih organizacij itd.

V zvezi s sedanjim načinom izvedbe bo pri nas agrarna reforma iluzorna, ker ne bo prinesla interesom one zemlje in posestev, katero potrebujejo. Zdi se nam pa potrebno poudariti že nedavno izrečeno misel, da se naj bi razlašena veleposestva združila pod skupno upravo in njih čisti tonos bi šel v take namene, ki bi koristili največ našemu človeku. To bi bila mogoče še najboljša rešitev, da se bi preprečilo eventualno uničevanje gospodarstvo, oziroma žele čimprej dobička iz posestev.

V ostalem pa je značilen zadnji člen tega zakona: »pooblašča se kmetijski minister, da more izdati celokupen tekst zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 z vsemi njegovimi izpremembami in dopolnili.« V interesu naše zakonodaje je, da so zakoni kratki in jasni, česar smo se že učili v šoli. Za praktično življenje se ta nedostatek zelo opazja, ker moramo predolgo čakati na končnoveljavno redakcijo zakonov. Ravno v tem je tudi vzrok, da se delo po novih zakonih ne more vršiti tako, kot bi bilo želeli v interesu naroda in države.

Mednarodni šahovski turnir

London, 19. junija. Ž. Na mednarodnem šahovskem turnirju v Folkstone je bilo sinoči tako stanje: USA 24, Švedska 21,5, Poljska 20,5, Češkoslovaška 18,5, Francija 18,5, Avstrija 17,5, Madjarska 16,5, Litva 15,5, Anglija 14, Letiška 13,5, Italija 12,5, Islandska 10, Danska 9,5 in Belgija 8,5 točk.

Ustleden centrumaš aretiran

Berlin, 19. jun. (a) Policija je aretirala bivšega predsednika württemberske vlade Bolza. Mislijo, da je dal povod za aretacijo govor, ki ga je imel Bolz na nedavnem krščanskem socialnem kongresu v Solnogradu, kjer je odobral politiko avstrijskih katoličanov proti nacionalnemu socializmu.

Nemški katoličani in „Tretje cesarstvo“

Teško razpotje:

Monakovo, junija.

Citali ste, da je v Monakovem o priliki zborovanja katoliških rokodelskih društev, na katerem bi moral govoriti tudi podkancler Papen, prišlo do nemirov, ki so jih povzročili hitlerjevci. Ti incidenti so značilni, ker dokazujejo, da pod trdo dikatorsko fasado v notranjosti nemškega naroda divja trd in neizprosni boj med dvema svetovni-ma nazornima frontama. Monakovski incident je z bengalično lučjo obrazil bolečo rano obstoječega režima: neurejeno razmerje med katoliško cerkvijo in narodnim socializmom.

Vprašanje je mogoče motriti po dvojnem vidiku: z doktrinarnega in političnega.

Idejno: Hitlerizem je poganski

Kar tiče doktrine narodnega socializma, je položaj že davno razčiščen. Narodni socializem je v svoji osnovi poganski. Ključasti križ je znamenje, ki je namenoma postavljeno proti krščanskemu križu. Njegova ideja je popolnoma nietscheanska (in kdo je bolj sovražil Kristusa in križ, kakor Nietzsche), ko proslavlja in podčrta vse, kar je protikrščanskega in proti evangeliu. Zato je z vsega početka bila parola hitlerjevcev:

»Los von Juda und los von Rom!« (Proč od Judov, proč od Rima!) »Mi moramo napovedati vojno z vsem svetom, vsemu, kar je tujeja v naši kulturi. Pri tem mislim v prvi vrsti na judovstvo ter njegovega zaveznika Rim in na iramasonarijo.«

je pisal Oton Strasser. Znani so nešteti sestavki Federja in Rosenberga, ki sta ideologa stranke, v katerih smešita krščansko dogmo. Često se ponavlja misel, da je prvi predpogoj za obstoj Nemčije, da s. izžene križ iz države. Tudi je gotovo, da tvorijo eno prvih teoretičnih zahtev narodnega socializma odprava verskih šol in državna monopolizacija vsega šolstva in vse mladinske vzgoje.

Zato se mora odkloniti

To protikrščansko in v prvi vrsti protikatoliško delovanje hitlerjevstva je nujno vzbudilo obrambo nemškega episkopata. Še leta 1930 je generalni vikar mošnjškega škofa Mayer izdal okrožnico na duhovščino z vsebino: »More biti katoličan narodni socialist? Odgovor se glasi negativno. Takoj nato se je v enakem smislu oglasil berlinski škof dr. Schreiber in novembra istega leta kardinal Faulhaber, nadškof v Monakovem, in kardinal Bertram, breslavski nadškof. Ne da bi škofje imenovali Hitlerja, obsojajo nauk, ki obožuje narod. Lelo pozneje so bavarski in porenjski škofje izdali za duhovščino natančna navodila, kako postopati v dušnopastirstvu s pripadniki narodnega socializma. Stališče visokega katoliškega klera je torej jasno. Ne-le, da svari vernike pred nauki hitlerjancev, ampak jih proglašja za nezdružljive s krščanstvom in Rim je njihovo stališče odobrilo.

Politično: Rešimo kar se da

Ne smemo pa misliti, da je isto stališče zavzela tudi politična stranka katoličanov, centrum. Leta 1930 in 1931 je v celoti centrum absolutno proti hitlerjevstvu. Toda že leta 1932 je opazovati stike s Hitlerjem. Zakaj? Radi marsičesa. Predvsem so voditelji centruma pravilno sodili, da hitlerjevstvo predstavlja narodno gibanje, ki v prvi vrsti zajema mladino. Kljub temu pa centrum ni hotel, da ga politični val potisne s politične pozornice. Nadalje je v zvezi s Hitlerjem pritiskalo desno krilo centruma, ker se je hotelo znebiti zveze s socialisti. Končno je centrum po desetih letih, kar je bil na vladi, nastavlil mnogo svojega uradništva. V slučaju Hitlerjeve zmage se je upravičeno bal za njihovo usodo. Centrum po svoji ideologiji tudi rajši vidi, da je na vladi Hitler, ki je izšel iz naroda, kakor pa da bi prišlo do restavracije monarhije. Bolj se je bal reakcionarjev v Herrenklubu, katerim pripada na pr. Papen, kakor pa narodno socialistične stranke, za katero stoji široka plast naroda. Skratka, centrum je hotel rešiti, kolikor je pač bilo mogoče, demokratičnih svobodnih weimarske ustave, v prvi vrsti seveda konfesionalno šolstvo, kar se mu je zdelo mogoče edinole v zvezi s Hitlerjem. Radi vseh teh razlogov centrum ni pretrgal tihih odnošajev s hitlerjevci, čeprav se je med obojnimi časopisjem neprestano vodila ljuta časnikarska kampanja.

5. marec

Hitler obljubuje spoštovanje vere Cerkev nalaga spoštovanje oblasti

Dne 30. januarja 1931 je Hitler prišel na oblast in 5. marca pri znanih volitvah triumfiralo. Narodni socializem je postal zakonit režim v Nemčiji in centrum je s svojim glasovanjem v pooblastilnem zakonu omogočil novi vladi novo moč.

Sicer je res, da je v svoji prvi ministrski deklaraciji kancler Hitler zavzel prijazno stališče do krščanstva.

Napovedal je boj brezbožstvu in je v pomiritev Vatikana izjavil, da bo spoštoval do tedaj sklenjene konkordate. Cerkevna avtoriteta je z ozirom na te izjave slovesno proglasila, da je od svoje strani vedno spoštovala legalno oblast, naka je 29. marca škofovska konferenca v Fuldi umaknila prepoved, s katero je bilo katoličanom zabranjeno sodelovati in pripadati Hitlerjevci stranki.

Vendar pa je oficijozna nota v »Osservatore Romano« sklep nemških škofov v tem smislu kome-

tirala, »da nemški episkopat v Fuldi nikakor ni preklical svojih odredb napram hitlerjanstvu, ampak jih je le odložil«. Škofje so sklepe konference v Fuldi polagoma izvedli vsak v svoji škofiji in pozivali k sodelovanju z zakonitim režimom, čeprav ne brez pridržkov. Nadškof v Paderbornu je pisal 12. aprila:

»Prežeti ljubezni do domovine, kateri pomagajo z vsemi močmi do narodnega prerajenja, so škofje vendarle v veliki skrbi, da mnogo zvestih državljanov, za katere so dnevi narodnega vstajenja postali dnevi bridkega trpljenja, ki ga niso zaslužili.«

Hitlerjeva vlada igra dvolično vlogo

Vendar pa je v katoliške vrste bila zanešena že neka negotovost in neorientiranost. Katoliški učitelji, ki so zborovali 25. aprila v Kölnu, so se s svojo organizacijo pridružili narodno socialistični učiteljski organizaciji in isto so storili tudi katoliški delavski sindikati, ne da bi se sploh s kako besedo uprli zahtevanemu izenačenju. Bolj in bolj se zdi, da igra vlada dvolično vlogo. Medtem ko so na Bavarskem imenovali katoliškega ministra grofa Quadta (ki hitlerjevstvu ni baš nevaren), so istočasno zaprli in internirali ugledne katoliške politične voditelje, kakor dr. Hermesa, Möninga, Stockia, Mause in mnogo drugih znanih katoliških politikov.

Še je v spominu pot podkanclerja Papena v Rim. Namen njegovega potovanja je bil, da ustvari modus vivendi med Nemčijo in Sveto Stolico in

Blasfemija novega režima: „Vstajenje v znamenju poganstva in ne v znamenju Golgote“

Kom? Položaj je torej zelo delikaten in skrajno nevaren.

Cerkev stoji pred veliko dilemo. Hitlerizem se je dvignil iz ljudskih globin. Upravičuje ga gospodarsko trpljenje. Ljudstvo vidi v njem edini up, da se dvigne iz teme v svetlobo. Hitlerizem nalaga tudi žrtve. Predpisuje navidešno etične ideale očiščenja, lepega moralnega življenja, da, celo naravnost ascetične ideale, ki se več ali manj ujemajo tudi z verskimi ideali. Tako on obsoja korupcijo, nemo-ralne zablude nagote, pornografično literaturo. On brezusmiljeno zapira vse nemoralne lokale in takorekoč dviga zastavo čednosti in moralne čistosti. Kako se naj cerkev odloči in naj odkloni to stran hitlerizma?

Toda na tej lepi sliki so tudi sence. Ideologija hitlerizma je popolnoma poganška. On apelira na najnižje in najstrastnejše človeške instinkte, ki ne dovoljujejo nobenega odpora. On zavrača to, kar krščanstvo imenuje ljubezen, pravičnost, bratstvo, ponižnost, ali z eno besedo vse, kar predpisuje

Delo v Londonu: Stabilizacija dolarja

London, 19. junija. Ž. Ameriška delegacija je dobila od predsednika Roosevelta navodila, da projektirani sporazum o začasni stabilizaciji dolarja in funta ponovno prouči skupaj z britansko in francosko delegacijo. Ameriška vlada sprejme idejo o monetarnem premirju, ki bi trajalo vzporedno s carinskim premirjem, dokler bo trajala svetovna gospodarska konferenca. Ameriška vlada ne ugovarja proti osnovanemu sodelovanju emisijskih bank Združenih držav Velike Britanije in Francije, formulira pa nekatere pogoje pri izvedbi akcije za ravnotežje tečajev funta in dolarja. Vse kaže, da ameriška vlada ne bo sprejela načrta o relaciji med dolarjem in funtom, po kateri bi se začasno stabiliziral dolar na 4,05, ampak zahteva, da znaša dolarski tečaj izpod 4.

Iz Londona je odpotoval guverner ameriške federalne banke Harrison. Trdijo, da je predsednik Roosevelt pozval Harrisona, da pride v Washington. Zaradi tega je v pogajanjih za stabilizacijo dolarja in funta nastopil zastoj. Nekateri listi celo trdijo, da se bodo morda pogajanja končala šele takrat, ko se bo Harrison vrnil nazaj v London. V ostalem pa se vprašanje stabilizacije, pa čeprav samo začasne, tako trdijo krogi, ki so blizu ameriški delegaciji, ne more rešiti kar čez noč. Eventuelni sporazum, ki bi se v tem vprašanju dosegel pri pogajanjih v Londonu, bo moral biti pred objavo odobren od interesiranih vlad.

Dalje trdijo v ameriških krogih, da mora biti ameriška vlada zelo oprezna, ker gre pri tej stabilizaciji za usodo dolarja, kajti frank je že stabiliziran, kar pa tiče funta, pa tudi ne oscilira več, zaradi česar se lahko smatra, da je de facto že stabiliziran. Na drugi strani pa naglašajo, da morata biti oprezni tudi francoska in britanska vlada, kajti za izvršitev take velike operacije je potrebno, da da ameriška vlada stvarne garancije.

London, 19. junija. Valutni komisiji je zastopnik Rumunije prečital izjavo v imenu svoje države, Bolgarije, Letonske, Poljske in Male zveze o zahtevah agrarnih držav, in predlagal zlasti, naj bi prvi pododbor proučil vprašanje ustanovitve fondov za denarno normalizacijo, drugi pododbor naj bi pa razpravljal o tem, kako naj bi se podelila emisijskim bankam agrarnih držav večja priložnost. Komisija je to resolucijo odkazala obema pododboroma.

Ali podpirati poganski, narodno pobarvani boljševiški režim?

Ali sprejeti kulturni boj, ki ga vsiljuje dvolična vlada?

Porenjski škofje pa pišejo 25. aprila: »Obžalujemo vse, kar bodisi pri nas, bodisi v inozemstvu dela in upravičuje vtis trdote in krivičnosti.« Bavarski škofje izražajo zadovoljstvo, »da novi režim hoče dvigati pravno in biti v dobrih odnošajih s cerkvijo«, vendar pristavljajo, »da mora biti vodstvo cerkvenih poslov izključno v cerkvenih rokah in da bi ustanovitve nacionalne cerkve pomenjala odpade«. Prav tako kardinal Bertram in kardinal Faulhaber opozarjata v svojih pismih »na prvobitno potrebo moralne obnove in na princip avtoritete, ki ga zagovarja in poudarja tudi cerkev«.

da doseže, če mogoče, dobro razmerje med cerkvijo in novim režimom v Nemčiji. Toda Papen je iskal še več. Hotel je dobiti pristanek k ustanovitvi nove katoliške stranke »Orel in križ«, ki naj bi bila režimu prijazna in ki naj bi nadomestila centrum. Želel je izposlovati tudi imenovanje posebnega kardinala-primasa za Nemčijo. Rim je oboje odklonil. Zakaj? Sveta Stolica vidi namreč, kako se je nemška mladina podvrgla hitlerizmu, tako da niti nevarnost cerkvene ločitve ne bi bila izključena. Zato je Sveta Stolica skrbno odločena, da hoče obdržati kolikor mogoče tesne stike s Hitlerjevo diktaturo, ki jo hoče predvsem na verskem polju omiliti in tako ohraniti dosedanje katoliške postojanke v državi. Na drugi strani pa Sveta Stolica tudi ne želi dati novemu režimu v roke orožja, ki bi ga lahko obrnil proti cerkvi.

evangelij. Še nedavno smo lahko čitali v glasni grofa Revenclova sledečo strašno zvenečo besedo:

»Križani ascet more biti Bog samo za starčke in za bolnike. Naša mladina je verska. O tem ni dvoma. Toda ona je tudi poganska, zato ker je nemška. Zato ima ona svoje notranje življenje, ki je mnogo bolj močno, kakor ono, ki ga daje krščanstvo, toda če ji očitate, da je brezbožna in površna, jo sramotite in vi jo žalite prav v globini njenega verskega čuvstva in v njenih nemških dušah. Nemčija proslavlja danes svoje vstajenje v znamenju ključkaste križa in ne v znamenju Golgote.«

Dogodki, ki prihajajo . . .

Ves problem v Nemčiji je prav za prav zapisan v tem stavku. Kako torej združiti oboje: poganski ključasti križ in križ krščanstva? Poskušalo se bo premostiti brezno s kakšnim navideznim mostom. Toda kako dolgo bo to še mogoče? In če se ta most zruši, kaj pa potem? Katoliški kongres v Monakovem je dal prvi signal za dogodke, ki prihajajo. Dr. W.

Znižanja carin ne bo

London, 19. junija. Ig. Konec preteklega tedna je princelna senzacijo. Nedeljski listi so poročali o tem, da je bil vložen predlog za splošno 10% znižanje vseh carinskih tarif in za podaljšanje carinskega premirja, češ, da so to predlagali oficijelno člani ameriške delegacije na gospodarskem odboru svetovne gospodarske konference v Londonu. Predlogi so v krogih konference zbudili največjo pozornost. V nedeljo zvečer pa je senator Pittman sporočil v imenu ameriške delegacije, da ta predlog ni oficijelen, temveč da gre samo za načrt strokovnjakov ameriške delegacije, ki so določili svoje naziranje, da s tem podajo podlago za razpravo o carinah v gospodarskem odboru.

Konference predsednikov emisijskih bank so bile torej prekinjene, ne da bi bile dovedle do končnega rezultata v vprašanju stabilizacije valut. Domneva se, da so se voditelji emisijskih bank dogovorili, da bi s tehničnimi manipulacijami izključili večja omahovanja dolarja, funta in francoskega franka za čas trajanja londonske konference. Možno je, da se bodo pogajanja za stabilizacijo obnovila, ko bo dospel v London prof. Moley, posebni zaupnik Rooseveltove.

Agrarni blok

Zastopniki osmih agrarnih držav: Bolgarije, Češkoslovaške, Madjarske, Poljske, Rumunije, Jugoslavije, Estonke in Litve so sklenili, da bodo imeli od časa do časa sestanke, da bodo mogli v smislu sklepov buharske konference zasledovati skupno linijo v agrarni politiki.

Novi senatorji

Belgrad, 19. jun. (a) Nj. Vel. kralj je z ukazom od 18. junija na podlagi člena 50 ustave imenoval za senatorje gg. Jeremijo Živanoviča, bana v p. v Belgradu, Dragoslava Gjorgjeviča, pomočnika prosvetnega ministra v p. v Belgradu, dr. Savo Ulmanjskega, univ. prof. v Zagrebu, dona Frana Ivanševića iz Splita, Milovana Džakovića, velikega župana v p. v Cetinjah, Mijo Sočiča, upokojenca iz Nikšića, in Dobrosava Petroviča, bivšega poslanca iz Boljeveca.

Psihologija katoliških škofov ali Slovenski Protagora v najnovejši luči

Znano je, da imamo Slovenci filozofa, ki vidi, česar nihče drugi ne vidi, in najde, česar nihče drugi ni našel. To je gospod Anton Lajovic, ki je po dolgem času zopet napisal v »Jutru« dolgo razpravo (386 vrst petita) po svoji znani metodi. Daj Lajovicu katerikoli sodobni problem, on ga bo po svoji nedosežni duhovni elastičnosti rešil tako, kakor to zahtevajo čas in obstoječe razmere, oziroma list, v katerega piše; ta list pa je »Jutro«. S tem pa nikakor nečemo reči, da gospoda Lajovica vodijo pri njegovem filozofiranju politično-taktični razlogi — bogobvaril — on ima samo čudovito razvito sposobnost kakor njegov predhodnik, slovenski prvi filozof Protagora, da vsako stvar lahko uči, prikaže in dokaže zdej z enega zdej z popolnoma nasprotnega vidika. To je posledica Lajovčevega posebnega talenta, ki je podobna polygonu z neskončnim številom stranic; na vsaki je druga rešitev — samo zavrteti je treba! In ker je zdaj aktualen Hitler in njegov pasemski nacionalizem, do katerega so zavzeli v Fuldi stališče nemški škofje in ker so z nemškimi škofi po Rimu v zvezi tudi jugoslovanski, zato je naš slovenski Protagora porabil ugodno priliko, da nam razloži o tem svoje čudovite nazore.

Takoj v prvem delu svojega esaja nas gosp. Anton Lajovic preseneti z ugotovitvijo, da, če resumiramo njegov prikaz pastirskega pisma nemških škofov, »politično gledano, pridemo do zaključka, da se je nemški katoliški episkopat priključil Hitlerjevemu režimu in, ideološko gledano, prevzel celo razna gesla nove Nemčije, ki so v izraziti opreki s čisto katoliško doktrino«. — Toda do takega zaključka bo prišel samo tisti lahkoverni bralec »Jutra«, ki nibral pastirskega pisma nemških škofov, ampak prikaz gospoda Lajovica, ki v dokaz svoje trditve citira nek menj bistven odstavek, v katerem škofje odobravajo (z gotovimi bistvenimi rezervacijami) stremenje novega režima, da se vrne nemški državi enakopravno mesto v družini narodov. Pa še tu je Lajovic zamolčal, da škofje ne prisvajajo nemškemu narodu te pravice samo zaradi njegovega števila, ampak tudi zaradi njegove tvornosti in predvsem zaradi naravnega prava, kar je čisto pravilno in popolnoma odgovarja katoliški doktrini. Če se torej Anton Lajovic obeša na eno besedo, prezirajoč vse drugo, kar je za dano vprašanje bistveno (isto velja o njegovem petošolskem klobasanju o »fizikalnem pojmovanju hitlerjevskega procesa od strani škofov«), potem moramo ugotoviti le, da je to metoda, ki bi bila tudi najbolj zakotnega atenskega sofista ne vredna. Nemški škofje so začeli svoje pismo z načelnimi ugotovitvami o pasemski doktrini Hitlerja in njegovega režima in o stališču episkopata do njega, to pa gospod Lajovic enostavno zamolčuje! »Mi katoliški škofje ne bomo napravili napake, da bi narodno protuberanjo podcenjevali, ker vidimo v narodu neprecenljive naravne vrednote in v pravi, urejeni ljubezni do domovine od Boga izvirajočo moč, toda kot kristjani tudi ne bomo pozabili, da obstoja nad narodom in domovino še krščanska skupnost vseh narodov sveta... da mora biti temelj državi ne samo krvno, pasemsko edinstvo, ampak predvsem pravica, ki se razteza na vse brez razlike krvi, jezika in političnega mišljenja... da mora vsak režim strogo spoštovati čast, svobodo in lastnino vsakega...« (id., id.). Ugotavljamo torej, da nemški škofje ne odobravajo krivice Hitlerjevega režima, marveč jih obsojajo, da na fašizem niso pristali in da k njegovim krivicam tudi sodelovali nečije, da pa so pripravljeni podpirati to, kar se bo za narod in državo ustvarjalo koristnega, ako se bo — kakor pravijo — obnova nemškega naroda poslej vršila v znamenju križa. Zato odpadejo vsi Lajovčevi zaključki — da so namreč nemški škofje svojo »državniško modro in politično zrelo gesto« pristanka na Hitlerjev režim črpali iz nagonskih globin svojega nacionalnega čustvovanja v opreki z neživljenjsko abstraktno katoliško doktrino, ki so jo nagonsko zatajili — kot gola abstraktna čevkarija.

Ker pa je ta čevkarija kot dragocen priročnik psihologije izvestnega dela slovenske inteligence vsekakor zelo zanimiva in skrajno značilna, zato si jo dovoljujemo analizirati dalje. Če so torej nemški škofje — tako argumentira Lajovic naprej na svoji lažni predpostavki — akceptirali fašistično teorijo Adolfa Hitlerja, zakaj jim jugoslovanski škofje ne sledijo? In tukaj se je povzpela naš Lajovic do v resnici zelo izvirne teorije, ki se mora vsekakor otepi pozabili! Vsa katoliški škof — tako izvaja Lajovic — je razdeljen v dve medseboj deloma nasprotujoči si polovici. To so: mladoletna polovica, ki sega pri vseh katoliških škofih navadno do osemnajstega, maksimalno do dvajsetega leta, in starostna polovica, ki se oblikuje po vstopu

v duhovno učilišče. Lahko pa to razliko gledamo tudi z drugega stališča: s stališča njihove čustvene, zemeljske, nagonske psihe, ki črpa iz naroda, in njihove razumske, doktrinarne, katoliške duševnosti, ki je zrastle iz naukov sv. Tomaža Akvinskkega. Moremo pa psiho škofov razumeti tudi iz nasprotstva med svetnim, političnim, onstran vsake morale utemeljenim elementom v njej, ki korenini v čustvu moči in veličine državnega kolektiva, in med svetovno nazornim elementom katoliške filozofije in morale, katero jim je privzgojila teologija. To nasprotstvo pa bi se dalo tudi pojmovati kot »čudna in zanimiva interferenca« dveh (ali bržčas še več) psihičnih krivulj v škofovski duševnosti: krivulja duhovnih vrednot nacionalnega čustvovanja in krivulja metafizičnih vrednot katoliške filozofije, ki se križajo v čudovitih interferencah (izraz je vzet iz optike) Rezultat iz vseh teh čudovitih duševnih in duhovnih, sekajočih se kolobarjev pa je ta, da pri nemških katoliških škofih prevladuje kot končna rezultanta hitlerjevska naravna akščanska in prekomoralna, čisto zemeljska in instinktivna, nacionalistična psihična polovica; oportunistem politične praktičnosti, ki ne temelji na motečih načelih in moralnih principih, dočim pri jugoslovanskih škofih in v prvi vrsti pri slovenskih škofih odločuje doktrinarna ozkostrnost abstraktnih načel krščanskega svetovnega nazora, ki zaradi principa, zaradi »principijelnih bergelj« zanemarljivo zahteve politične koristi, življenjske oportunitete... Naj zdaj kdo poreče, da Anton Lajovic ni tisti filozof, ki ga naš praktični, vse metafizične in moralne berglje odklanjajoči čas praktičnih politikov in po časovnih japah obračajočih se vetrni tako nujno rabi!

Toda naš filozof še izdaleka ni izčrpal vse zakladnice svojega tako mnogostranskega in širokega filozofskega gledanja na ta problem. On namreč z enako čudovito svojevrsnostjo odgovarja na vprašanje, ki ga pri tem vsak povprečen človek stavlja: kaj je vzrok, da nemški škofje razumevajo vprašanje odnosa katolištva do pogansko-naturnega nacionalizma s stališča praktične oportunitete (kakor predpostavljata Anton Lajovic), jugoslovanski, predvsem pa slovenski škofje, pa ravno nasprotno? Saj so vendar vsi škofje ene in iste in vrtega še skrajno disciplinirane rimskokatoliške cerkve... Odgovor, ki res preseneča po svoji originalnosti, je takoj pri roki: Nemški škofje so se hitlerizmu »akomodirali«, ker iz njih govori že sto in stoletja svobodni narod, slovenski (n. pr. pokojni dr. Sedej) pa fašizem odklanjajo, ker so sinovi suženjsko vzgojenega naroda! — »Kakor« — tako izvaja naš slovenski Protagora — »politično modra gesta nemških škofov nosi odraz tradicionalne njihove narodove svobode, je prav tako nujno, da vsako dejanje ali nehanje, ki ga stori naš duhovni vodilni človek, nosi na sebi grenke poteze narodove turobne in nesvobodne preteklosti in tradicije. Zakaj značilno je za nesvobodni narod, kateremu tuji vodijo njegovo usodo, da izgubi smisel za politično odgovorna dejanja za pametno politično tehtanje ter da pride ob vsako globlje politično izkustvo. Ker ne more voditi svojih usod na ven, nasproti drugim narodom, se zapre sam vase, izgubljač svojo aktivnost. In tako je naravno, da presoja potem vse življenje le z vidika principov. Pri tem pa izgubi iz vida, da je mišljenje v principih pomembno le kot ekonomija razuma, da so to le kakor neke berglje, ki razumu pomagajo do orientacije v zamršeni in mnogoličnosti pojavov, da pa je tako principielno gledanje brez vsake vrednosti, ko gre za politična dejanja...«

Cloveku spriču tako drznega filozofskega polleta gosp. Lajovic v dobesednem pomenu zastaja sapa. Načelnega stališča v najvažnejših vprašanjih narodnega življenja so po tej teoriji zmorni samo ljudje suženjske mentalitete, turobne preteklosti, ki politiko presojuje s principijelnih vidikov razumskega človeka, vsi oportunisti neskončne gibčnosti in prilagodljivosti animalnega instinkta, ljudje brez principov, katera morajo po naših dosedanjih moralnih nazorih usmerjati in povisevati tudi dano golo naratnost, pa niso več vredni obsodbe kot manjvredni povprečnejši, ki ne poznajo drugega kot skledo dobre papce in pupce pred seboj, — oni so »odraz tradicionalne narodne svobode«, pravi vzorniki in posnemanja vredni heroji! Tako uči Lajovčeva filozofija. In osramočena obmolne pred to modrostjo slovenskega filozofa 20. stoletja vsa dosedanja človeška zgodovina, ki se je tako kruto motila, ko je može trdnih moralnih načel tudi v politiki — može, kakor so jih v pretežni večini rodili iz sebe baš mali in zaslužni narodi — postavila v svoj pantheon, ljudi, ki so se »pametno odločali« za to, kar je danes koristno, pa obsodila...

je podal mnenje finančnega odseka, ki priporoča, naj se nakup zaenkrat še odloži, dokler se ne ugotovi stanje objekta in možnost adaptacije za magistratne urade. Občinski svet se je temu mnenju pridružil, nakar je župan zaključil sejo.

Osebnosti

Ljubljana, 19. jun. (a) Ban dravske banovine g. dr. Drago Marušić je uradno odpotoval v Belgrad ter v četrtek 22. junija ne bo sprejemal strank.

Belgrad, 19. jun. 1. Z ukazom N. Vel. kralja je napredoval v 7. p. sk. višji pristav J. Lenarčič, doslej politično upravni uradnik v ministrstvu notranjih del, Politično upravni pripravnik v okraju Ljubuški Adolf Reja je premeščen v istem svojstvu h okrajnemu načelnstvu v Celje.

Belgrad, 19. jun. 1. Na tujakunjski univerzi je bil danes promoviran za doktorja vsega zdravilstva Julij Mayer, sin uglednega zdravnika v Cerkljah pri Kranju. Čestitamo!

Belgrajske vesti

Belgrad, 19. junija. 1. Pod predsedstvom ravnatelja ljubljanskega železniškega ravnateljstva Josipa Cugmusa je začel zasedati danes tarifni odbor, ki razpravlja o novih železnih tarifah.

Belgrad, 19. jun. 1. Pred tujakunjskim sodiščem sta bila danes oproščena ravnatelj Jadransko-podunavske banke Stefan Karamata in Borivoj Kratochvil, šef deviznega oddelka te banke, ki sta bila tožena, da sta pri nakupu deviz škodovala dr. Jovovića.

Belgrad, 19. jun. (a) Te dni je izšel shematičen in status osebja v resoru ministrstva za gozdove in rudnike. Knjižja vsebuje razen imen absolventov domačih in tujih gozdarskih šol tudi pregled vseh strokovnih, upravnih in računskih uradnikov tega resora po stanju 1. maja t. l.

Avstrijski hitlerjevci razbijajo dalje „Bela knjiga“ o hitlerjevskem terorju

Dunaj, 19. junija. Ž. V teku večerajšnjega dne je prišlo v severni Avstriji v raznih mestih do narodno-socialističnih demonstracij, na Dunaju pa do novih terorističnih del. Narodni socialisti so zažgali neko barako in razbili okna na raznih kavarnah in trgovinah, uničili pa so tudi več telefonskih prog. Preiskava zaradi bombnih atentatov še vedno ni končana. Policijska priznava, da je aretirala več oseb, ki so aktivni člani narodno-socialistične stranke in ki priznavajo, da so dejansko sodelovale pri teh atentatih. Baje so atentatorji po večini iz vrst dijakov. Policijska pa noče izdati imen v interesu preiskave. Trdijo, da je vlada sklenila po končani preiskavi izdati posebno belo knjigo o terorju narodnih socialistov v Avstriji.

Danes se je na vseh fakultetah, vsučilišču nadaljeval pouk. Do incidentov ni prišlo.

Teroristi so poskušali napad na zajezeni bazen solnografske elektrarne, kar bi imelo katastrofalne posledice. Neznani storilci so skušali ponoči odpreti zatvornice. Če bi se to zgodilo, bi več kot tri milijone kubičnih metrov vode poplavlilo vsa nižje ležeča polja in vasi in napravilo ogromno škodo. Atentatorji pa niso dobro poznali električne naprave in se jim ni posrečilo odpreti zatvornice.

Neznani napadalci so vrgli dve ročni granati na četo krščansko-socialnih telovadcev, ki so se

kot člani pomožne policije vežbali v okolici Krem. se. Napadalci so vrgli dve bombi. Eno so hitro brenili, da ni napravila nobene škode, druga pa je eksplodirala in hudo poškodovala 17 oseb, katere so prepeljali v bolnišnico. Napadalci pripadajo najbrž narodnim socialistom, pa jih niso našli, ker so zbežali v gozd.

Zveza svobodomislicev razpuščena

Dunaj, 19. jun. (g. Kakor se doznava šele danes, je avstrijska vlada razpustila zvezo svobodomislicev za vso državo. Ta zveza je organizacija, ki jo tvorijo po večini pristaši socialne demokratične stranke in ki se je v zadnjih letih močno razširila. Razpust so že dolgo zahtevali katoliški krogi.

Dr. Beneš o Avstriji

Praga, 19. junija. (g. Kakor javlja oficiozna »Prager Presse«, večerajšnja besedila intervjuja z zunanjim ministrom dr. Benešem o avstrijskem problemu, objavljeno v »Prager Tagblattu« ni avtentično in ne soglaš s formulacijo njegovega razgovora, kakor jo je avtoriziral zunanji minister. Dr. Beneš se je z ozirom na Avstrijo izrazil izključno v duhu resolucije praške konference Male zveze.

Kaj je delal Gömbös v Berlinu?

Avstrijska vlada odklanja vsako posredovanje

Dunaj, 19. junija. Ž. Madjarski ministrski predsednik Gömbös je prispel danes dopoldne na Dunaj in je takoj odšel v madjarsko poslaništvu. Izjavil je, da bo še v teku dopoldneva nadaljeval pot v Budimpešto, kjer je ob 5 seja odbora Triintridge.

Radi vesti, da je Gömbös v Berlinu hotel posredovati med Nemčijo in Avstrijo, izjavljajo na merodajnih mestih, da tega poskusa ni bilo, ker bi Avstrija tako posredovanje itak odklonila. Če je pri razgovorih med Gömbösom in Hitlerjem bila omenjena tudi Avstrija, s tem še ni rečeno, da je madjarski prvi minister hotel posredovati, ker bi to ne odgovarjalo intencijam Mussolinija, katere so po Gömbösu prav dobro znane.

Poročevalcu poluradne »Politische Korrespondenz« je Gömbös izjavil: »Moje potovanje v Berlin je bilo prvotno samo gospodarskega značaja. Pri zadnjih razgovorih med Madžarsko in Nemčijo so nemški zastopniki pokazali voljo

do sodelovanja z nami, zdaj tik pred žetvijo je bilo pa potrebno pobrigati se za tržišče za naše poljske pridelke. Sporazum med Nemčijo in Madžarsko, je nadaljeval Gömbös, bo imel zelo velik pomen za gospodarski položaj v Srednji Evropi. Seveda sva s Hitlerjem govorila pri tej priliki tudi o vseh drugih vprašanjih, ki se tičejo obeh držav. Madžarska pa bo seveda tudi v bodoče ostala zvesta svojim starim prijateljem, posebno Avstriji.«

Budimpešta, 19. jun. (g. V poslanski zbornici je interpeliral danes poslanec Rassay ministrskega predsednika radi njegovega potovanja v Berlin in izjavil, da bi se javno mnenje s tem potovanjem ne bilo smelo brisirati. Potovanje se je izvršilo brez vsakršne priprave v trenutku, ko so ravno odnosi med Nemčijo in Avstrijo zelo napeti. V sporu med Avstrijo in Nemčijo so simpatije vsega sveta na strani Avstrije. Gömbösa ni povabila nemška vlada, temveč — zunanji urad narodnosocialistične stranke.

Agrarna reforma pred senatom

Dr. Mažuranič: O anomalijah in krivicah zakonskega predloga

Belgrad, 19. junija. 1. Kakor smo že poročali, je senatni odbor za proučevanje zakonskega načrta o spremembah in dopolnitvah zakona o likvidaciji agrarne reforme dokončal svoje delo in predložil senatu svoje poročilo.

Ločeno mnenje je podal član narodnega kluba dr. Zelimir Mažuranič, ki v svojem poročilu v glavnem izvaja sledeče: Zakonski predlog, o katerem se tu govori, nikakor ne pospešuje likvidacije agrarne reforme, ampak jo ravno protustavno in nasprotno deklaracijam vlade ter v nasprotju z mednarodnimi obveznostmi države ponovno začenja novo agrarno reformo, katere konec se sploh ne da predvideti. S tem zakonski predlog ne ustvarja samo novega agrarnega objekta, kar zmanjšuje obdelane površine, ki so bile že izvede iz agrarne reforme s prejšnjim definitivnim zakonom iz leta 1931, ampak ustvarja tudi take nove agrarne objekte, pri katerih sploh ne gre za vprašanje, kdo obdeluje dotične površine, ker se tu govori o gozdovih, ki se po svoji naravi ne obdelujejo.

Tukaj se torej zakonski načrt popolnoma loči od že tolikokrat ponovljenega principa in podlage agrarne reforme, ki se glasi: Zemlja pripada tistemu, ki jo obdeluje. Ta rešitev objektov pomeni torej ponovno načenjanje agrarne reforme in sicer na čisto krivični podlagi ter podaja protustavno in z ničemer opravičeno odvzemanje privatne lastnine.

Ker je prejšnji zakon iz leta 1931 definitivno stavil vprašanje agrarne reforme z dnevnega reda, so nastale radi tega za lastnike gotove pravice, pridobljene in zagotovljene s pozitivnim zakonom in z ustavo. Znižanje odškodninske kvote je nadaljnje poseganje v privatno, že pridobljene in zagotovljene pravice, dočim je čisto nedopustno, da se vprašanje finančnega efekta tega zakona in finančna izvedba v zakonu sploh ne rešuje, ampak se prepušča finančnemu ministru, da v soglasju z ministrskim svetom izda v tem oziru uredbu.

Sam zakonski predlog je poln tekstnih napak, protislovij in antinomij, dočim so nekatere posebne odredbe v teh spremembah naravnost katastrofalnega pomena za gospodarstvo naše države. Naj navedemo samo nekaj težjih primerov:

1. V § 3a določa zakon sledeče: Občinski pašniki, ki se v katastru vodijo kot taki, ne pridejo v poštev za agrarno reformo, izvzemši onih močvirij, ki se sedaj zboljšujejo. — V prvi vrsti je treba naglasiti, da je že sama stilizacija brezpomenbna, ker močvirja nimajo nič skupnega z občinskimi pašniki, radi česar je gornji stavek popolnoma brez smisla.

2. V § 3. se brez potrebe in proti ustavi razširja agrarna reforma tudi na zgradbe. V § 4 se razširja agrarna reforma na gotove proslave, kjer je bil že končno določen supermaksimum, in to na škodo narodnega gospodarstva.

3. V § 4a se določa, da se tudi cerkvena zemljišča lahko ekspropriirajo na predlog kmetijskega ministra in po odobritvi ministrskega sveta. S to določbo so težko prizadeta cerkvena posestva srbske pravoslavne in rimskokatoliške cerkve. Pri tem se je izvršila sledeča protizakonitost: Na podlagi določb § 4a je potreben za ekspropriacijo cerkvenih posestev pristaneb ministrskega sveta. Nasprotno temu se v § 7 sprememb v točki 8 določa, da se cerkvena posestva v dravski banovini morajo ekspropriirati v šestih mesecih po veljavnosti tega zakona, in sicer po določbah odstavka 1, 2, 3, 4 in 6 § 24 starega zakona, ki je v tem oziru ostal nespremenjen. V tem šestem odstavku § 24 je izrecno določeno, da mora to ekspropriacijo izvršiti kmetijski minister v sporazumu z ministrom za gozdove in rudnike in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta.

Torej za ostale kraje, izvzemši dravsko banovino, za srbsko pravoslavno patriarhijo n. pr. lahko odredi ekspropriacijo kmetijski minister samo po odobritvi ministrskega sveta, dočim za ljubljansko škofijo to ekspropriacijo odreja minister za gozdove in rudnike, kmetijski minister in predsednik vlade brez predhodnega vprašanja ministrskega sveta. V oči namreč pada, da po § 4. a cerkveno zemljišče lahko ali pa tudi ne ekspropriira, dočim se na podlagi § 7., točka 8 cerkveno zemljišče mora ekspropriirati, če presega 1000 ha. Potemtakem se n. pr. cerkveno zemljišče srbske pravoslavne patriarhije lahko ekspropriira ali pa tudi ne, dočim se zemljišče ljubljanske škofije mora ekspropriirati. Ta razlastitev velja tudi tedaj, če bi se vzelo, da se § 4. a sprememb in dopolnitev zakona nanaša samo na obdelana zemljišča, kar jo v ostalem popolnoma poljubno tolmačenje, ker je stilizacija splošna. Tedaj bo za cerkvene gozdove ostalih krajev veljal samo odstavek 9. § 7. teh sprememb in dopolnitev, torej bi se gozdovi ljubljanske škofije morali razlastiti, ostali cerkveni gozdovi pa bi se lahko razlastili ali pa tudi ne.

4. V § 7. teh sprememb je še ena protizakonitost. Ta paragraf pušča v veljavi odstavek 6. § 24. zakona iz l. 1931. Potemtakem je po tem odstavku rok 30 dni in rok šestih mesecev že davno potekel, ker se računa od dneva veljavnosti zakona iz leta 1931. Za nova zemljišča, ki spadajo pod agrarno reformo pa določba odstavka 9. § 7. teh sprememb ne odreja nobenega roka, ampak se mora tukaj očitno vzeti rok odstavka 6. § 24., to je že davno potekel rok, ki je popolna brezsmiselost. Če bi se pa vzelo, da rok sploh ni določen, potem to ni zakon o likvidaciji agrarne reforme, ampak zakon o večnem izvajanju nove agrarne reforme v popolnoma nedoločenem času.

5. Popolna nesmiselnost je, da ostaja nedotaknjen § 1. zakona iz l. 1931 in odstavek 6. § 24. istega zakona, ki je vendar isti v nerazrečljivem protislovju z novimi spremembami in dopolnitvami.

6. Znižanje odškodninske kvote je neupravičeno, je navadna tatvina že pridobljenih pravic. Določba § 15. teh dopolnil pa je popoln unikum v zakonodaji. Zakon, ki ima za državo ogromen finančni efekt, se ne more in ne sme izdati prej, dokler ta efekt ni izračunan in pokrit. Popolnoma nedopustno je, da se v tem zakonu pušajo proste reke ministrskemu svetu, da dela, kar hoče in kar se mu zljubi. To je tem bolj nedopustno, ker gre za pravice tretjih oseb, ki so že itak s spremembami oškodovane.

7. § 11. zakona iz l. 1931 je istotako nedotaknjen. Iz tega paragrafa se vidi, da bodo tudi v pogledu nove izvedbe agrarne reforme vsled teh sprememb in dopolnitev imeli največje koristi tuji državljani, med tem ko bodo domači ljudje imeli bore malo koristi, nasprotno, imeli bodo le škodo.

8. Vse važnejše sklepe o izvršitvi teh sprememb in dopolnitev v praktičnem slučaju, v kolikor se tičejo odvzema zemlje ali pa ne, izdajajo po utemeljitvi teh sprememb in dopolnitev eden ali več ministrov po svobodnem prepričanju in ocenjevanju. S tem je eliminirana kontrola državnega sveta v enem najvažnejših imovinskih vprašanj, ki so ogromnega pomena za narodno gospodarstvo. V tem pogledu postanejo lastniki zemlje brezpravni.

9. Posebna krivica je tudi v tem, da se z novim zakonom dajejo gozdnim interesentom ugodnosti baš v onih krajih, kjer je les najcenejši. — Iz vseh teh razlogov naprošam senat, da ta zakonski načrt kot neumesten, neupravičen, protustaven in protizakonit s svojim glasovanjem zavrne.

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo in hladno vreme.

Mariborska občinska seja

Maribor, 19. junija.

Že pred par meseci je ponudil lastnik mariborskega gradu g. Berdajs poslojpe v nakup mestni občini. Pred dnevi smo o njegovi ponudbi že poročali, danes pa je o tem sklepala tudi že mariborski občinski svet na svoji izredni seji, ki je bila sklicana za 6. uro popoldne, bila pa je zaradi seje finančnega odbora šele dve uri kasneje. V finančnem odboru, ki se je sestalo ob 5. se je namreč sklepalo o ponudbi g. Berdajsa, toda radi deljenega mnenja med občinskimi očetmi ni prišlo do končnega sklepa. Šele ob pol 8 se je sestel k seji tisti plenum, ki pa je sejal komaj nekaj minut.

Po otvoritvi se je spomnil župan dr. Lipold pokojnega občinskega svetnika Mihe Lahovića, ki ga je ugrabila smrt dne 27. maja. V lepih besedah je omenil župan vzorno delovanje pokojnika v občinskem svetu, kateremu je pripadal od občinskih volitev l. 1924 do svoje smrti. Občinski svetniki so zaključili svojemu pokojnemu tovarišu: »Slava!« Nato je omenil župan, da je imenovan za Lahovičevega naslednika v občinskem svetu Tone Bajt, ki je danes popoldne že prisel in se nočijo že udeležiti seje.

O obeh točkah dnevnega reda je poročal referent finančnega odbora Henrik Sabothy. Najprej so obravnavali vprašanje posojila za vodovod in pogrebni zavod, ki ga je občina razlitala pri Hipotekarni banki v znesku 700.000 Din. Posojilo se je najelo na vključbo na občinski hiši na Slomskem trgu in šoferski hiši. Radi te vključbe je bil potreben še poseben pristaneb občinskega sveta, ki je bil sedaj soglasen. Tozadevni zapisnik bodo morali podpisati vsi občinski svetniki.

O drugi točki dnevnega reda: o nakupu gradu pa sploh niso razpravljali. Poročevalec